

До спеціалізованої вченої ради
К 64.109.01 при Харківській
державній академії
дизайну і мистецтв

ВІДГУК

ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію Брижаченко Наталії Сергіївни

«ІНТЕРАКТИВНІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНУ СУЧАСНОГО ГРОМАДСЬКОГО ІНТЕР'ЄРУ»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства
за спеціальністю 17.00.07 – дизайн

На сьогоднішній день невід'ємною частиною життя більшості українців є інтерактивні технології, з якими знайомий на базовому рівні взаємодії кожен користувач мобільного телефону. Стримуючим фактором більшого включення інтерактивності в середовище життєдіяльності кожної людини є обмеженість фінансових ресурсів: особистих (на рівні житлового інтер'єру і об'єктів особистого чи побутового користування) та державних чи корпоративних (на рівні громадського інтер'єру і міського середовища). Тому, можна прогнозувати, що підвищення загального економічного рівня країни неодмінно спровокує значне збільшення кількості та різноманітності інтерактивних пристроїв в предметно-просторовому середовищі. В свою чергу, така ситуація може критично загострити проблему гармонійності середовища насиченого новітніми технологіями, його відповідності основним вимогам дизайну та естетичним запитам користувачів. Отже, в дисертаційній роботі «Інтерактивність як чинник формування дизайну сучасного громадського інтер'єру» Брижаченко Наталя Сергіївна, ставлячи за мету встановлення та наукове обґрунтування підходів і методів організації інтерактивного предметно-просторового середовища громадського призначення, порушує такі актуальні для сучасного дизайну питання, вирішення яких сприятиме розвитку теорії і практики дизайну в

майбутньому, набувши великої значимості як для даної наукової галузі, так і для суспільства в цілому.

Також, на актуальність дослідження вказує його зв'язок із Постановою Кабінету Міністрів України «Про першочергові заходи щодо розвитку національної системи дизайну та ергономіки і впровадження її досягнень у промисловому комплексі, об'єктах житлової, виробничої і соціально-культурної сфери» (від 20 січня 1997 р. № 37). Наукова робота проводилася в рамках держбюджетної науково-дослідної теми ХДАДМ «Методичні аспекти теорії творчості, матриці символів, атрибутів сакрального мистецтва при формуванні світоглядних понять» (державний реєстраційний номер 0314U003934) на 2014–2016 рр. Тема дисертації безпосередньо пов'язана з комплексною науково-дослідною роботою кафедри «Дизайн інтер'єру» на 2011–2015 рр., що здійснювалася в напрямку «Формування парадигми дизайну середовища: витоки, сучасний стан та тенденції розвитку».

Безперечна новизна роботи полягає в тому, що автор дослідження визначає: методи організації інтерактивного предметно-просторового середовища, комплекс технічних засобів і способів їх впровадження, композиційні прийоми розташування в просторі, проектні підходи до формування інтерактивного інтер'єру громадського призначення; виокремлює типи інтерактивного предметно-просторового середовища.

Зміст наукової роботи логічно структурований. Дисертаційне дослідження Брижаченко Наталії Сергіївни складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел (340 позицій), схем (48 ілюстративних таблиць), альбому ілюстрацій (52 рисунка), списку ілюстрацій (6 ст.), двох актів впровадження. Загальний обсяг роботи із додатками складає 328 ст., основний текст – 176 ст., додатки – 113 ст.

Перший розділ дисертації «Ступінь вивченості питання інтерактивності в дизайні середовища та методи дослідження» (с.12–53) містить вичерпний огляд наукової та фахової літератури щодо процесу переорієнтації дизайну

середовища в період постмодернізму, аналіз ступеню вивченості означеної теми в науковій літературі. Автором визначено понятійний апарат та методи дослідження, а саме: загальнотеоретичні та спеціальні (історико-порівняльний, формально-типологічний, художньо-композиційний методи та метод репрезентативної вибірки). Автором вперше виявлено передумови формування інтерактивних технологій, які в період авангардних експериментів початку ХХ сторіччя застосовувались лише в мистецьких творах, а в період постмодернізму перейшли в площину дизайну середовища. Також, в першому розділі Брижаченко Наталею Сергіївною вдосконалено термінологічний апарат дослідження, який стосується розширення змісту терміну «інтерактивність» в контексті організації предметно-просторового середовища, що надало можливість визначити поняття «інтерактивний інтер'єр» та встановити відповідні рівні взаємодії людини як із загальним простором, так і з різними видами інтерактивних об'єктів.

У другому розділі дослідження «Теоретичні засади формування громадського інтер'єру на основі принципу інтерактивності» (с. 54–107) визначено основні теоретичні засади формування інтерактивного інтер'єрного середовища, систематизовано генезу розвитку інтерактивних технологій та виявлено їх суттєвий вплив на дизайн предметно-просторового середовища, проаналізовано складові інтерактивного мистецтва та особливості їхнього застосування в дизайні предметно-просторового середовища. У цій частині дослідження набуло подальшого розвитку обґрунтування ролі автора, глядача й твору в процесі формування інтерактивності в просторі дизайну середовища. Брижаченко Наталя Сергіївна методично досліджує основні теоретичні засади інтерактивного мистецтва для виявлення найбільш характерних видів сучасної мистецької творчості, що стали основою для формування інтерактивного інтер'єру. Розглядаючи і аналізуючи велику кількість персоналій і експериментальних творів авангардних напрямків в мистецтві першої половини ХХ ст.,

кібернетичного мистецтва, відео-арту, інсталяції, перформансу, кінетичного мистецтва, концептуального мистецтва, автор виокремлює мультимедійне мистецтво (поява та розвиток якого зумовлена розвитком комп'ютерних технологій) як найбільш розповсюджене (с. 87–88) серед усіх видів інтерактивної мистецької творчості, засоби яких перейшли в простір дизайну середовища.

У третьому розділі «Специфіка організації інтерактивного предметно-просторового середовища громадського призначення» (с. 108–170), на основі аналізу зарубіжної та вітчизняної проектної практики і детального обґрунтування кожного з досліджуваних положень, автором вперше виокремлено типи інтерактивного інтер'єрного середовища (с. 166); визначені проектні підходи формування інтерактивного предметно-просторового середовища громадського призначення (с. 141, 165–166); виявлено методи організації інтерактивного інтер'єру (с. 133, 149, 165); класифіковано технічні засоби, що стають основою для формування інтерактивності предметно-просторового середовища (с. 110–114, 138); систематизовано способи впровадження (с. 114–115, 122, 133–134, 138, 145, 163–164) та виявлено композиційні прийоми розміщення (с. 126, 132–133, 140–141, 150–152, 157, 160) інтерактивних технічних засобів в дизайні громадського інтер'єру.

Композиційні прийоми розташування мультимедійних інтерактивних об'єктів в предметно-просторовому середовищі прекрасно проілюстровані на с. 252–254 схематичними таблицями, які додають прозорості і логічної обґрунтованості до класифікації досліджуваних прийомів композиції.

У кінці розділу (с. 166) автор прогнозує, що «...розвиток мультимедійних технологій та їх впровадження в дизайн середовища призведе до формування кібернетичного предметно-просторового середовища. А інтеграція мультимедійних технологій в механічні системи призведе до формування гібридного інтерактивного інтер'єру».

Треба зауважити, що текст роботи вдало поєднується з лаконічними і добре структурованими схемами, які доречно доповнюються таблицями і рисунками з додатків, окрім схеми 3.1.4 (ст. 114), що за змістом фактично дублює Табл. А. 3.2.18, розширену лише візуальними прикладами (с. 237).

У загальних висновках (с. 171–176) автором викладено основні наукові результати даного дослідження, в яких відображаються рішення усіх попередньо визначених завдань.

Результати дослідження Брижаченко Наталії Сергіївни можуть стати підґрунтям для вивчення дизайнерських рішень інтерактивних інтер'єрів житлового призначення, поглибленого аналізу окремих видів громадських інтер'єрів, теоретичного осмислення взаємодії структури середовища та форми об'єктів з інтерактивними графічними елементами. Висновки наукової роботи можуть лягти в основу дослідження проявів інтерактивності в галузі промислового дизайну, аналізу динамічного процесу розкриття та розвитку сценарію інтерактивного наповнення предметно-просторового середовища, теоретичного осмислення формування альтернативної реальності та кібернетичного простору в громадському інтер'єрі, а також використовуватися в дизайнерській практиці при проектуванні інтерактивного предметно-просторового середовища громадського призначення та при підготовці фахівців-дизайнерів у вищих архітектурно-художніх навчальних закладах.

Робота достатньо апробована у формі множинних наукових публікацій, а саме: 7 із них – у фахових наукових збірках, які входять до переліку МОН України, 1 – в іншому закордонному науковому виданні, 9 – у збірках матеріалів наукових конференцій. Автореферат відображає зміст дисертації, досить повно демонструючи теоретичну і практичну цінність роботи.

Отже, автором вирішено комплекс теоретичних, методологічних та практичних завдань. Разом з тим, до змісту дисертації є деякі зауваження, які полягають в наступному:

1. Автор, характеризує проекційні технології (с. 55–56) як приклад їх втілення, наводить досить детальний опис декількох проектів з застосуванням проекцій на фасадах архітектурних споруд. Але в рамках задач дослідження, достатньо було б окреслити сам факт існування такого явища як відеопроєкції на фасадах будівель з коротким описом їх технологічних і композиційних особливостей.

2. Аналізуючи роботу О. Колдера (с. 82), розміщену в Pittsburgh International Airport (1958 р., Пітсбург, США) та скульптуру, яка експонується в інтер'єрі Художнього музею Philadelphia Museum of Art (1964 р., Філадельфія, США), автор посилається на Рис. Б. 2.2.7., але фактично ці твори знаходяться на Рис. Б. 2.2.5.

3. На с. 99 автор знову повертається до визначення понять «інтерактивність» та «інтерактивний об'єкт», які логічно було б розмістити у підрозділі 1.2 (с. 42–46), який присвячено саме понятійному апарату дослідження.

4. Твердження: «Інтерактивні відеопроєкції зворотного спрямування застосовуються виключно для окремо розташованих стендів, ...» на с. 114 є не коректним, тому що, не зважаючи на менш поширене їх застосування в дизайні предметно-просторового середовища порівняно з інтерактивними відеопроєкціями прямої дії, саме інтерактивні відеопроєкції зворотного спрямування використовуються в формуванні дизайну вітрин.

5. У висновках до третього розділу на с. 168–169, звернути увагу, чи є опискою використання поняття «метод» у множині («методи організації мультимедійного інтерактивного інтер'єру ... », «методи організації механізованого інтерактивного предметно-просторового середовища ...»), якщо ні, то доречно було б конкретизувати, які саме методи входять до кожної з двох узагальнених груп методів.

6. У роботі трапляються русизми: у приписах-поясненнях до таблиць на с. 252–254 такі як «шахматне розташування інтерактивних об'єктів»,

«розташування об'єктів по продольним рядам», «проекції на вогнуту поверхню» і т.д.

7. Не в якості зауваження, а побажання можна рекомендувати автору, окрім сформованого в рамках дослідження поняття «інтерактивний інтер'єр», у подальшому розробити дефініції «інтерактивність в дизайні» та «інтерактивний об'єкт в дизайні», таким чином конкретизувати ці поняття, узагальнивши різні їх тлумачення і відтінки значень, близькі до галузі дизайну.

Ці зауваження не зменшують наукову і практичну цінність дисертаційного дослідження, виконаного на високому науковому рівні і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи, результати якої є суттєвими для розвитку дизайну предметно-просторового середовища.

Тому, можна стверджувати, що представлена робота на тему «Інтерактивність як чинник формування дизайну сучасного громадського інтер'єру» є завершеним, самостійним дослідженням, що відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України, а її автор, Брижаченко Наталя Сергіївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.07 – дизайн.

Кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри «Дизайн» Запорізького
національного технічного університету

Л. М. Коваль

Підпис Коваль Л. М. засвідчую:

Підпис Коваль Л. М.

Засвідчую:

Начальник відділу кадрів

М. М. Івченко